

Б-У

КОРОТКИЙ ПАСПОРТ КНИГИ

Шифр Рк Шб(2-4к) 793 Инв. № 10582

Автор Тимина П.

Назва Тохорен. друга.

Місце, рік видання Б.м. 1943.

Кіл-ть стор. 12, [2] с.

-\\- окр. листів _____

-\\- ілюстрацій _____

-\\- карт _____

-\\- схем _____

Том _____ частина _____ вип. _____

Конволют _____

Примітка:

18.09.2007,
Мод. -

ВЖЕ сумно вечір колір свій міняв
з багряного на сизо-фіалковий.
Я синій сніг од хати відкидав
і зупинився... Синій, оркестровий
долинув плач до мене. Плакав він,
аж захлинався на сухім морозі:
то припадав зеленим до ялин,
що зверху червоніли при дорозі,
то глухо десь одлунював в саду.
І, від луни в повітрі оддавало,
немов, на тон не строючись в ладу,
там тисячі оркестрів разом грало,
міняючи мотиви...

...е міняється, оновлюється, рветься,
у ранах кров'ю сходить, з туги в груди б'є,
замулюється мулом, порохом береться,
землі сирій всього себе передає.

Над ким ті сурми плакали?
Чого тарілки дзвякали?
І барабан як в груди бив —
хто вік свій одробив?

... Потухав
Багрянний колір. Водяно-зелена

світилась хмара. Мутно світ стояв — немов він був просвічений з рентгена... І я зірвався і побіг! Такий, такий же вечір був тому й два роки, як з другом я прощався. Кінь баский подаленів тоді і зник... І строки минули — вдарила війна. І друг подав про себе вістку: вся ж країна гордилась ним, який, немов той плуг, воровсь у ворога! І кров зміїна круг нього по коліна піднялась... Та друг мій, Ярослав, ще й після того не раз був на устах усіх. Велась жорстока боротьба за Харків. Строго його оточували наші. Все ж нерівні були сили, й Ярославу прийшлося битись в загравах пожеж всю ніч проти восьми. Ще більшу славу він заслужив собі, як врятував людей, що їх збирались саме вішати фашисти. З військом він одвоював село, та й сам погинув...

Злішать, злішать мене ця смерть навчає! Вранці я по радіо про тебе, о мій друже, почув — і враз в очах моїх твоя труна заколихалась... Дуже, дуже хотів би я тебе — хоча б в труні, хоч мертвого побачить!

Усе міняється, оновлюється, рветься...

... І хитався передо мною катафалк як в сні.

Процесію догнавши, я вглядався
у гроб закритий, хоч і добре знав,
що Ярослав не тут: його ховають
без мене... там... на фронті! Й заридав
оркестр ізнов.

Усе міняється, оновлюється, рветься,
усе в нові на світі форми переходить.

І дивно! Сурми грають,
військові йдуть в процесії, а я
(ніяк подвоєності не позбавлюсь!)
дивлюсь, як бурякова течія
зника на заході... І не цікавлюсь —

Над ким ці сурми плакали?
Чого тарілки дзвюкали?
І барабан як в груди бив —
хто вік свій одробив?

Та хто ж — хіба потрібно тут питать?
В труні цій воїн — значить той, хто волю,
країни волю боронив! Світать
від нас же стало на весь світ. По полю —
такого розцвіло було квіток! —
братерства й дружби... Вже зоря слов'янства
й на Захід сяяла... І ось — не в строк
знялось виття німецького паганства.

Шарпнуло кігтями — і без остач
усіх нас зачепило... Сумно грають
в оркестрі — а мені здається: плач
це з України.. Сурми хай ридають!
Хай розговорять горе удови,
і матері, що йдуть за гробом, тужать,

і плачуть — руки простягають... Ви!
Трикляті гітлерівці! Не подужать
все дно вам нас, ніколи! Та за що ж
ви мучите народ безвинний? Може
од нас ви вищі? благородніш? Лож!
Собаці благородство не pomoже, —
тим більше вовку.

... Мов на лапах вовк —
на заході оширилася туча.
Упали сумерки. Оркестр замовк
і стало тихо. Рота Всевобуча
назустріч нам пройшла. Повезли он
білизну в госпіталь на санях. Діти
з собакою пробігли. В хриплий тон
завод загув і стих. Взяло темніти.
І місто на очах мінилось. Сніг
на вулиці одсвічував фосфором.
Від ліхтаря процесії все біг
вперед промінчик... Сум мене наліг —
і реквієм душа співала хором.

Усе міняється, оновлюється, рветься,
у ранах кров'ю сходить, з туги в груди б'є,
Замулюється мулом, порохом береться,
землі сирій всього себе передає.

Усе в нові на світі форми переходить,
перебуває в тьмі — й на сонці як в раю.
Із краю в край людина світ весь перебродить,
щоб цілу вічність знов одлежувать своєю.

І кожен день, і кожну годину
розгортуються й закривається земля.

І перемелює вона в зубах людину,
як випадкова із хаосу змія.

Та ні, життя тримає строгу послідовність,
і що здається хаосом — є тонкий лад.
В історію поглянь: до боротьби готовність
одсвічує тобі од всіх її свічад.

Готовність стать на битву за свою свободу
народам гнобленим й безправному рабу.
В безсмертя не увійдеш, як не знайдеш броду,
щоб перебрести через правди боротьбу.

Й сама земля — не є змія, а рідна мати,
яка тебе всяк час і носить і глядить...
Законів боротьби нікому не зламати,
закони материнства не перемінить.

І те, що в світі рух іде стрибком, не плавко,
говорить нам: Іди! Лиш наша вірна путь.
П'єш кров, Німеччино, ти, гітлерівська п'явко?
Ще буде — не турбуйсь! — води тобі
не подадуть.

І здохнеш без води. Народ твій зостанеться,
який, як сам не раб, прокинеться ж до боротьби.
Усе міняється, оновлюється, рветься,
до світлої іде народоловної доби.

Тобі в крадіжечках — як злодію ведеться.
Та попадешся ж ти, обскубана, як птах.
Усе міняється, виліплюється, мнеться,
мов глина творчая у скульптора в руках.

А скульптор — сам народ, який стоїть,
не гнеться,
хоч ти його й спішиш рабом своїм зробити.
Усе підводиться, встає, росте й сміється,
і мертвому тобі — живих нас не убить.

... Оркестр заграв. В заулочок якийсь
процесія вся наша повернула —
і блиснули вогні заводу... Ввись
зробилось якось вище: світлі дула
прожекторів урізались аж ген
у вишину — й пересуватись стали...
Обапол, наче китиці знамен,
в засніжених ялин униз звисали
обривки глиці.

Усе міняється, оновлюється, рветься,
у ранах кров'ю сходить, з туги в груди б'є,
замулюється мулом, порохом береться,
а потім знов зеленим спід землі встає.

А! Та ось уже
й кладовище. Спинили коней. Ніжно
взяли труну на руки. (Мов драже —
посипалась крупа з дерев, і сніжно
скотилася із віка). Взяв і я
труну піддержувать плечем. Несли ми,
а нас все обганяли (бо життя
спішило) — хто з вірьовками важкими,
хто з заступом. І кожен угрузав
в снігу, — як грузли й ми. Все ж темнотою
дійшли ми якось між хрестами. Брав
мороз на ніч. Ми з ношею святою

добралися до ями й, знявши з плеч
труну, поставили її на глину,
що од країв була.

— Червоний меч! —
тут виступив промовець: — всю країну!
боронить од фашиста! (Ближній гай
враз зашумів. Упала з криком жінка:
— Труну відкрийте!.. Синку! ручку дай!..
О, що зробила вам моя дитинка?
... І друга вслід зайшлась — та не плачем,
а реготом ридання: — Ой проснися,
Степаночку, проснись!)

— Оцим мечем! —
промовець знов: — повинна одсіктися
тевтона голова! На бій стає
вся наша техніка, живії сили.
Нам Коста Надич руку подає
із Югославії! Вже задзвонили
повстанці на розбор свячених тих
ножів у Польщі! Бачка, Закарпаття
кипить... Народу гнів ніяк не стих
і в Чехії. Там розлетівся в шмаття
вже не один тиран... Братове! Жить
в віках той житиме, хто Батьківщину
обороняв!

Промовець стих на мить,
на гроб вказав і мовив: « За Україну
замучено Степана... що й не взнать.
І от привезено його додому.
(При цих словах знов почали ридать

дружина й мати. В мороці нічному
стояли ми як тіні. Мовчазний
мороз нам душу пропікав). Герої
не знають страху! Подвиг їх ясний
нас заклика: На ворога! До зброї!».

Тут гримнув залп. Зчинилося таке,
мов буря всіх крилом своїм торкнула.
І плач, і крик, і стогін... І важке
щось попливло у землю... І ковтнула
його могила. Й сипать почали
на нього груддя. Й глухо стугоніла
труна. І крики змішані були
з риданнями оркестра. Лиш ясніла
у небі зірка...

А сурми сумно плакали.
Тарілки дзвінко дзвякали.
І барабан як в груди бив:
ти славно вік свій одробив.

... Й виплакався ж я!
Не знав: коли і з ким я повертався.
Фосфором блискотіла вся земля...
І реквієм в душі моїй співався: —

Усе міняється, оновлюється, рветься,
у ранах кров'ю сходить, з туги в груди б'є,
замулюється мулом, порохом береться,
а потім знов зеленим спід землі встає.

І як додому я вернувсь: в дворі
в снігу стирчала ще моя лопата.

І прегірка
була темнотна тиша. Лиш вгорі
зеленкувата
блищала зірка...
Блищи, світи і сяй! Ми діждемось,
як заступом своїм в тісну могилу
всіх звірів закопаємо. Ось-ось
їх перекинем силу!..

Усе підводиться, встає, росте й сміється.

Ми битися будемо, бо ми живі.
І мстити ворогу не перестанем.
Аж поки на фашистській голві
ногою ми не станем.

Хоча і тяжко нам,
Хоча й болючі жертви, —
Ми не дамо себе врагам
пожертви!

Я ні до кого в хаті не озвавсь:
на тверду постіль кинувсь, щоб заснути.
... І катафалк ув очах колихавсь, —
і було чути. —

Усе підводиться, встає, росте й сміється.

І було чути —

Усе в нові на світі форми переходить
і мертвому тобі — живих нас не убить.

І наче вже Степан устав і ходить,
і Ярослав із ним. Весна! Блакить!
У поле трактори ідуть. І в'ється
співучий жайворон. І молоде

іzza гори на конях покоління
летить сюди. І той, хто їх веде,
говорить: — Вашого уміння
од вас ми позичаємо тепер —
бороги ворога. Стражданням, горем
болів народ. Але народ не вмер —
і німця ми поборемо, поборе!
І наче всі, напившись води,
що винесла їм мати Ярослава
й Степана мати, знов свої ряди
зімкнули й полетіли в бій! І слава
їх супроводила — вгорі, вгорі
аеропланами...

Та тут зненацька
збудився я. Ой темно ж! Ніч. В старі,
в тонкій стіни стукала хижацька
рука сухого суховія. Сніг
по шибці шарудів... О, що це! Де я?
І раптом все згадав. І вже не міг
склепити вій. Могутня ідея
свободи й справедливості життя
мене піднесла, як в руках дитя, —
і стало видно все, мов на долоні.
Ще будем жити ми — і ти і я!
Ще пов'ємось, як плющ по тій калині!
Міста ще відбудуєм, ще сади
посадимо, піднімем особовість.
Так згинь же, дух фашистської орди!
Ізгинь і не плямуї людини совість!

Чого ти став, проклятий, на путі?
До чого саташинська арена

знущань твоїх? Ти ж мертвий у житті.
Ти ж мертвий!

І моторошно в темноті
буран завив як та сирена...

Послухавши хвилину, знов я ліг.
І так схотілось до Дніпра - Славути!
Зашарудів по шибці сніг...
І було чути —

Як сурми там десь плакали,
тарілки тихо дзвякали,
і барабан все глухо бив.
Ти славно —
вік —
одробив...

Редактор Ю. Кобилецкий.

П. Тычина — «ПОХОРОН ДРУГА».

(На украинском языке).

Л1529. Зам. 1704 1/2 друк арк. В друк. арк. 56.000 зн.
Вдписано до друку 9/VIII—43 р. Тираж 10.000.

Друкарня в-ва «Московский большевик».

ЦІНА 50 КОП.